

Effektiv bevattning i vall

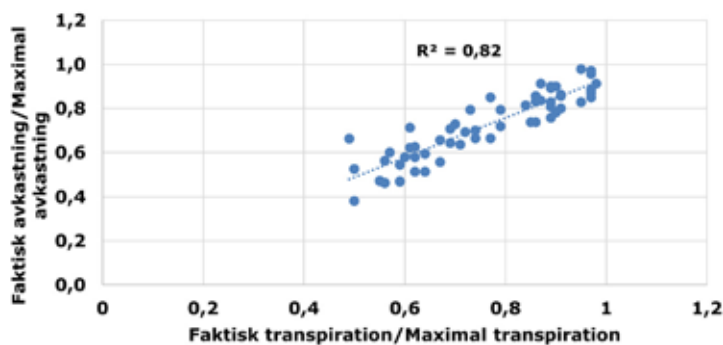
Bevattning har i försök gett stora merskördar i vall men bevattning är också arbetsintensivt och kapitalkrävande. Vinsten och kostnader bör beräknas noga inför en investering, med hjälp av forskningsresultat, modeller och erfarenhet.

Vall är vattenkrävande

De flesta av våra vallväxter är väl anpassade till det nordiska klimatet, som i ett globalt perspektiv är regnigt och kallt. Således är de känsliga för torka men svarar i gengäld bra på bevattning. Ett annat skäl till det är att vallen skördas flera gånger under ett år. Detta ger ett stort vattenbehov eftersom en växt i sin vegetativa fas, då den bygger biomassa i form av blad och strån, kräver mycket mer vatten än under den generativa fasen då grödan mest omfördelar resurser den redan har till kärnor, knölar eller lök. Vallen gör om denna produktionscykel flera gånger under en säsong och därför blir dess vattenbehov både större och långvarigare än för exempelvis havre som bara genomgår en cykel per säsong.

Vatten för avkastning

Hur mycket vatten vallen kräver bestäms av avdunstningen. Hög temperatur, stor solinstrålning, låg luftfuktighet och hög vindstyrka ger stor avdunstning. I södra Sverige kan en vall göra av med 90–130 mm vatten per månad under sommaren genom s.k. transpiration. Detta vatten måste den få från markens vattenförråd, regn eller bevattning. Om vallen inte kan ta upp så mycket som den gör av med drabbas den av torkstress och avkastningen minskar. Det finns ett förhållande mellan hur stor avkastning vallen ger och kvoten mellan hur mycket vatten den faktiskt gjort av med och hur mycket den hade kunnat göra av med. I figur 1 beskrivs det förhållandet på säsongsbasis enligt de senaste bevattningsförsöken i vall på Öland och Gotland (Joel *et al.*, 2023).

Figur 1. Samband mellan vallens vattenförsörjningsgrad och avkastning (samtliga skördeår från bevattningsförsöken L-268 och L-269 (Joel *et al.*, 2023)).

Bäst utbyte på försommaren

Vallen har inte samma potential till avkastning i skörd 3 som i skörd 1. Det innebär att bevattning till de tidigare skördarna är mest effektiv. Samtidigt gäller att markens vattenförråd brukar räcka till det mesta av tillväxten i skörd 1. Ett försommartorrt är

är dock vattnet närapå slut runt skörd 1, och om det inte kommer något regn måste skörd 2 få allt sitt vatten från bevattning om inte avkastningen ska minska. Just vid tiden runt skörd 1 gäller att förlorad tid och tillväxt aldrig kan tas igen. Börjar vattnet tryta strax före skörd 1 kommer läget vara akut när avslagning, strängläggning, bärgning och plastning samt gödsling till återväxten är klart. Bevattning strax före skörd 1 påverkar normalt inte den skördens storlek särskilt mycket men gör stor nytta för att återväxten ska komma igång.

Rätt kapacitet

På många håll i landet har försommartorkan de senaste åren fortsatt även efter skörd 1. Att försörja en vallskörd under torrperioder enbart genom bevattning kräver stor maskinkapacitet. I teorin krävs då en kapacitet om 5 millimeter per dygn, vilket sällan brukar löna sig att skaffa för vall. I grödor med större värde och kvalitetsbetalning, såsom matpotatis, är det annorlunda. För slåttervall i södra Sverige räcker en kapacitet om 3 eller på sin höjd 4 millimeter per dygn ofta långt. Alltför liten kapacitet ger en billigare investering, men om markens vattenförråd väl är tomt kommer den bevattning man hinner genomföra inte ge den ökade avkastning som krävs för att betala anläggningen.

Vallen i försöken på Öland och Gotland har vid behov kunnat bevattnas med 30 millimeter så ofta som var sjätte dag, motsvarande en kapacitet på 5 millimeter per dygn, vilket är mycket för en anläggning byggd för vall och kostsamt att införskaffa. Vilken kapacitet som är mest lönsam att dimensionera för beror på under hur lång och intensiv torka som anläggningen ska kunna försörja grödan med vatten. I tabell 1 har en valls avkastning beräknats med och utan bevattning på en sandjord i halländska Långås under åren 2018–2022. Bevattningen i exemplet motsvarade en kapacitet om 3,5 millimeter per dygn och bevattningen begränsades till totalt

Forts. nästa sida

150 millimeter per år. För att beräkna vilken merskörd den valda kapaciteten kunde ge i Långås användes en påbyggd version av samma modell för vattenbalansberäkningar som använts vid planeringen av de svenska bevattningsförsöken.

Tabell 1. Modellerad valls avkastning med och utan bevattning, Långås 2018–2022

År	Avkastning obevattnat (kg ts/ha)	Avkastning bevattnat (kg ts/ha)	Totalt bevattnat (mm)
2018	4 923	8 103	150
2019	7 818	11 154	150
2020	8 517	11 607	150
2021	10 086	11 825	125
2022	8 645	11 772	150
Medel 2018–2022	7 998	10 892	137

Både fasta och rörliga kostnader

Som framgår av tabell 1 kan avkastningen under blöta år bli stor även utan bevattning. En stor del av vinsten med bevattning ligger i att avkastningen jämnas ut mellan år på en hög nivå. Siffrorna i tabellen kommer från Växas projekt *Vattendom – avgörande för bevattningskalkylen på mjölgård?* från 2024. Investeringskostnaden för bevattningsanläggningen i projektets kalkyler (3 800 kronor per bevattnad hektar i årskostnad) bedömdes vara i högsta laget för att investeringen skulle betala sig. Det finns dock exempel på verkliga bevattningsanläggningar med samma kapacitet men med årskostnader nedåt 2 000–2 500 kronor per bevattnad hektar.

Även bevattningens rörliga kostnader behöver bedömas inför en investering. Ett grovt riktmärke kan vara 300–600 kronor per hektar och 30-millimetersgiva för en eldriven anläggning.

Beslutat på årsmötet 2024

Svenska Vallföreningens årsmöte 2024 hölls den 12 november på Ösby Naturbruksgymnasium i Sala. Till ordinarie ledamot, tillika ordförande, omvaldes Linda af Geijersstam och till ny ordinarie ledamot i styrelsen valdes Jacob Gustawson, Norrtälje, båda på tre år. Till suppleanter nyvaldes Marlene Lindenthal, Garpenberg och omvaldes Kerstin Persson, Köpingsvik på tre år

Till ordinarie revisorer för räkenskapsåret 2024/2025 omvaldes Lars Ericson, Umeå och Magnus Halling, Uppsala. Till suppleanter omvaldes Ingvar Persson, Umeå och nyvaldes Andreas Kristiansson, Laholm. Till valberedning omvaldes Emma Hjelm, Hörby, Thomas Karlberg, Söderköping, Per Rudengren, Mellösa och Victoria Thuillier, Uppsala (sammankallande) samt nyvaldes Hulda Wirsén, Överkalix.

Svenska Vallföreningens styrelse

Ordinarie	Suppleanter
Linda af Geijersstam, Färjestaden, ordf.	
Nilla Nilsson-Linde, Uppsala, sekr.	Rolf Spörndly, Uppsala
Kjell Sandahl, Nye, kassör	Kerstin Persson, Köpingsvik
Maria Wahlquist, Vallåkra	Per-Anders Andersson, Sävsjö
Jacob Gustawson, Norrtälje	Marlene Lindenthal, Garpenberg
Lars Larsson, Bollnäs	Gunnar Liljebäck, Överkalix
Thomas Bengtsson, Rolfstorp	Sofia Kämpe, Karlsborg

Ekonomiadministration och medlemsregister sköts av Rådgivarna i Sjuhärad, Länghem.

Föreningen redovisade ett underskott för verksamhetsåret 2023/2024 på 36 621 kronor med ett eget kapital inklusive årets underskott på 726 561 kronor vid en balansomslutning

Resultat på sista raden

Önskad kapacitet, förväntad skörderespons samt ungefärliga fasta och rörliga kostnader är viktiga delar vid värderingen av en eventuell investering i bevattningsanläggning. Säkrad grovfoderförsörjning lär värderas olika mellan gårdar, eftersom både djurens behov och möjligheterna att på andra sätt än genom bevattning lösa foderförsörjningen skiljer från företag till företag. Bevattning är inte det enklaste sättet att säkra fodertillgången, men kan samtidigt öppna möjligheter för nya grödor eller expansion av verksamheten, vilket på vissa gårdar gör det mycket lönsamt.

Tre goda råd

- Var realistisk när du uppskattar hur mycket du ska hinna vattna med en maskin, vallen kan göra av med 30 millimeter i veckan.
- Håll uppe tempot i bevattningen på våren och försommaren vid torka. Hamnar man efter kommer man inte ikapp och förlorad avkastning kan inte tas igen.
- Bevattning kräver arbetstid under hektiska perioder, smidiga system borgar för att bevattningen verkligen blir genomförd.

Carl Andås, Växa Sverige, Falkenberg, tel: 076-126 03 41, e-post: carl.andas@vxa.se

Lästips:

Joel, A., Nilsson-Linde, N. & Wesström, I. 2023. Går det att höja vallskördarna med enstaka bevattningsgivor – vad händer med kvaliteten? L1-268 och L1-269. Sverigeförsöken. Försöksrapport 2022, 21–30.

på 1 522 204 kronor. Budgeten för innevarande verksamhetsår fastställdes med ett underskott på 45 610 kronor.

Årsmötet beslutade att höja medlemsavgiften från 550 kr/år till 600 kr/år varav 100 kr går till lokalföreningarna, såvida minst en aktivitet utöver årsmötet redovisas. Ej utbetalda medel skall användas dels för att initiera lokala aktiviteter, dels för att arbeta på riksplanet med information och lobbyverksamhet.

Föreningen hade 1 456 medlemmar som betalat årsavgiften i oktober 2024 vilket är en minskning med 135 medlemmar jämfört med året före. Medlemmarna är fördelade på 17 lokalföreningar och ett trettiofem sammankomster har arrangerats under året.

Nilla Nilsson-Linde, SLU, Inst. för växtproduktionsekologi, tel: 070-662 74 05, e-post: nilla.nilsson-linde@slu.se

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2025.

	Manusstopp	Utgivning
Nr 2	21 feb	21 mar
Nr 3	04 apr	02 maj
Nr 4	02 maj	03 juni
Nr 5	22 aug	19 sep
Nr 6	19 sep	17 okt
Nr 7	14 nov	12 dec

Redaktionskommitté: Nilla Nilsson-Linde, ansvarig utgivare, tel: 070-662 74 05, e-post: nilla.nilsson-linde@slu.se
Gun Bernes, tel: 070-296 51 89, e-post: gun.bernes@slu.se

Redaktion och layout: **Irène Persson**, tel: 070-616 66 27, e-post: irenee.persson@gmail.com

Vill du bli medlem i Svenska Vallföreningen? Betala 600 kr till pg. 72 27 23-4 eller bg. 108-9705 och ange namn och adress.

ISSN 1653-8064

Årsmötesseminarium I – Växtnäring för vall och foder

Svenska Vallföreningens årsmöte ägde rum på Ösby Naturbruksgymnasium i Sala den 12 november 2024 och samlade närmare 50 deltagare, inklusive elever från skolan. Årsmötet inramades av två seminarier. Det första seminariepasset belyste fyra viktiga växtnäringsämnen för vallodling och utfodring; kväve, kalium, svavel och selen.

Först ut var **Ingemar Gruvaeus**, Yara, med titeln *Precisionsgödsling med Yara N-sensor*. Ingemar tog upp flera aspekter av precisionsgödsling till vall, inte bara gödsling med N-sensor. Han konstaterade att vallodlarna bara är i början av att använda det vi kallar precisionsodling. I stråsäd har detta använts länge och underlaget från odling och försök är stort.

Förutom N-sensorn har Yara applikationen Atfarm, som använder satellitkartor för att beräkna gödslingsbehov och fördelning av gödsel. Atfarm kräver molnfria dagar då satelliterna kan fotografera fälten. Den begränsningen har inte N-sensorn. För att kunna bestämma kvävebehovet är det viktigt att förstå hur mycket kväve jorden levererar. Det enklaste sättet är att placera ut noll- och maxrutor i sina vallar. Nollrutor är rutor där det inte sprids någon gödsel. Maxrutan indikerar om det finns behov av ytterligare kväve. Ingemar menar att det är viktigt att hitta rätt nivå för enskilda fält, samt inom fälten.

Det är många faktorer som påverkar behovet och variationen av kväve i vall. Exempel är effekt av stallgödsel, variation i baljväxtandel inom och mellan fält samt brist på vatten eller olika mineraler. Han tog på slutet upp den viktiga kaliumfrågan, särskilt tolkningen av markkarteringsresultat på mulljord. I samband med det lämnade han över till **Linda af Geijersstam**, Lantmännen Växtråd.

Lindas föredrag hade titeln *Kaliumgödsling. Nya försök, gödsling, utfodring*. Linda utgick från en ny försöksserie med kaliumgödsling till vall på Gotland, som initierats av Yara och Lantmännen. Två försök har genomförts under två år, ett på fastmarksjord och ett på mulljord. Linda gick först igenom faktorer som är viktiga att tänka på i samband med kalium till vall. En nyhet var att behovet av kalium per kg torrsustans ökar vid ökad råproteinhalt. Här är grödans kväve:kaliumkvot viktig. Den bör vara 1:1. Högre kvot ger brist på kalium i växten medan lägre ger ett överskott.

Resultaten från försöken visade en måttlig skördeökning på fastmarksjorden vid ökad kaliumgödsling, men en stor skördeökning på mulljorden. Linda och Ingemar diskuterade tolkningen av markkarteringsanalyserna på mulljord. Dagens redovisningssystem visar att kaliumbehovet ser ut att vara mindre än vad det verkligen är, vilket försöken på Gotland också visar. Ändringar i redovisning på mulljord diskuteras i det nationella Markkarteringsrådet. Innan det blir verklighet var Lindas uppmaning att räkna om behovet för kalium och övrig växtnäring som markkarteras. Rådet är att dela markkarteringsvärdena med 3. Då hamnar man i rätt gödslingsklass.

I nästa föredrag, *Svavel- och selengödsling*, började **Ingemar Gruvaeus** med att påpeka att svavelgödsling till vall bör vara en rutinåtgärd, eftersom nedfallet har minskat kraftigt och svavel har stor betydelse för avkastning, proteinhalt och proteinkvalitet. Många försök visar god lönsamhet för svavelgödsling. Behovet för en vall är 15–30 kg svavel per hektar och år och hela årsbehovet kan tillföras på våren.

En diskussion kring tillförsel av selen till idisslare hade föranlett Vallföreningen att ta upp ämnet på dagens seminarium. Ingemar redovisade siffror som visar att en vall har ett bra upptag av selen vid gödsling, ca 50–60 % i förstaskörden och 15–20 % i återväxten. Selen har inte någon växtodlingsmässig effekt, utan det handlar om hur man vill tillföra selen till djuren och också till befolkningen.

Rolf Spörndly, SLU, hakade på med sitt föredrag *Selen i foder och gödning*. Rolf har jämfört Sverige och Finland och konstaterar att båda länderna har låga selenhalter i marken. Brist på selen kan ge muskeldystrofi hos kalvar och lamm samt ökad risk för cystor i äggstockarna och livmoderinfektion hos kor. Studier som genomfördes i Finland på 1970-talet visade att selenhalter i livsmedel var mycket låga och att befolkningens intag var klart under rekommendationerna. För att avhjälpa detta har natriumselenat tillsatts i gödselmedel sedan 1984. Effekten av detta gav en omedelbar effekt på selenhalten i grödorna. I spannmål har halten ökat från 0,01 mg till 0,1 mg per kg ts. Utvecklingen av selenhalten i finskt vallfoder illustreras i figur 1. Där ses också selenhalten i vallfoder från ekologiska gårdar där man inte använder mineralgödsel. Där ligger nivån kvar på samma låga nivå som den var på konventionella gårdar innan man började med Se-tillsats, vilket också är samma nivå som i genomsnittligt svenskt vallfoder. Selenhalten har inte ökat i vallfodret i Sverige trots att man har tillsatt selen till djurens foder i 40 år, vilket kunde förväntats ha ökat statusen i marken genom stallgödseln. Rolf menar att det är uppenbart att den finska modellen att tillföra selen i gödselmedel i stället för i foder och livsmedel har lett till bättre selenstatus hos befolkningen och minskade problem i animalieproduktionen. Den uppnådda skillnaden i selenhalt efter 40 år med de olika strategierna sammanfattas i tabell 1. Livsmedelsverkets rekommenderar ett intag på 0,075 mg per dag för kvinnor och 0,090 mg per dag för män. I Sverige är intaget alltså endast ca hälften av det rekommenderade.

Rolf avslutade sitt föredrag med att konstatera att den tydliga skillnaden borde leda till att någon gör en genomgång av vad som skiljer de båda vägarna när det gäller kostnaderna. En utförligare jämförelse kring selenhalten i Finland och Sverige kan erhållas från Rolf Spörndly.

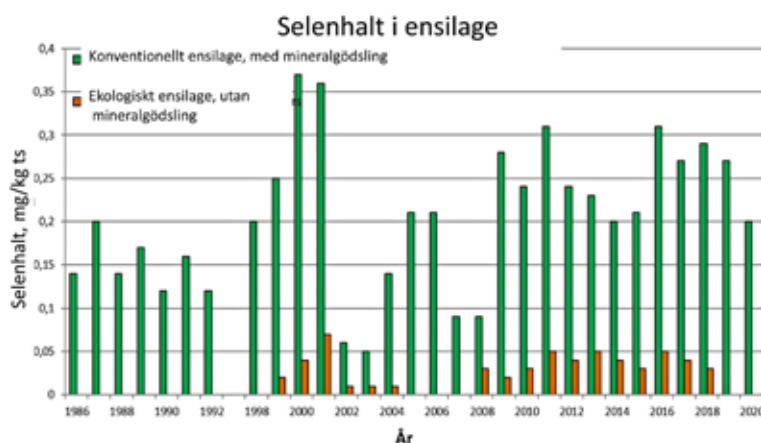

Figure 1. Selenhalt i vallfoder i Finland efter att man 1984 började tillföra selen i mineralgödseln. Före 1984 låg halten i medeltal på ca 0,04 mg/kg ts. I Sverige ligger selenhalten fortfarande på ca 0,04 mg/kg ts (Eurola et al., 2022).

Forts. nästa sida

Tabell 1. Uppnådd skillnad i selenhalt efter 40 år med olika strategier i Finland och Sverige

	Finland jämfört med Sverige	Finland	Sverige
Vallfoder	6 ggr högre	0,25 mg Se/kg ts	0,04 mg Se/kg ts
Mejerimjolk	2,5 ggr högre	0,040 mg Se/liter	0,016 mg Se/liter
Intag hos befolkningen	2 ggr högre	0,08 mg Se/dag	0,04 mg Se/dag

Per-Anders Andersson, tidigare vallrådgivare, tel: 076-325 11 96, e-post: per-anders@agrorad.se

Rolf Spörndly, SLU, Inst. för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd, tel: 070-567 21 89, e-post: rolf.sporndly@slu.se

Lästips:

Euroala, M., Alainen, T., Berlin, T., Ekholm, P., Erlund, I., Hietaniemi, V., Mannio, J., Mykkänen, S., Pulkkinen, M., Root, T., Seppänen, M., Siimes, K., Venäläinen, E.-R. & Ylivainio, K. 2022. Natural Resources Institute Finland. Helsinki. Report of the selenium working group 2022. Natural resources and bioeconomy studies 89. 44 p.

Yara.se. Kvävestyrning till vall. <https://www.yara.se/vaxtnaring/aktuellt/kvavestyrning-vall/> [2025-02-11].

Årsmötesseminarium II – Bete och Grazing4AgroEcology

Eftermiddagen ägnades åt bete, där **Nilla Nilsdotter-Linde**, SLU och **Linda af Geijersstam**, Svenska Vallföreningen inledde med att beskriva och berätta om det tematiska nätverket Grazing4AgroEcology (G4AE), www.g4ae.eu.

Lantbrukare **Tomas Olsson** från Norrby gård i Kungsör, en av de 15 samarbetsgårdarna i G4AE, beskrev hur man på hans gård arbetar aktivt med precisionsbete. Gården brukar 200 ha åker och 150 ha naturbeten och har 1000 tackor som lammar januari–april. Fållorna betas under högsäsong av grupper om 150 tackor med lamm. Djuren flyttas till en ny fålla var 4–5:e dag. På gården finns även dikor som kan efterbeta det fåren lämnar, vilket ger god bestockning.

Foto: Linda af Geijersstam

Tomas Olsson, Norrby gård berättar om effektiv betesdrift för lammproduktion.

En stor karta över fållorna finns på gårdskontoret. Här markerar man var djurgrupperna är, när de kom till fållan och när de flyttas därifrån. Man markerar också om fållor delas för stripbetning. Som komplement finns en liten karta som går bra att ha med ut i fält. Betet dokumenteras också i ett excelark med alla fållor där djurgrupper markeras med olika färger. Tomas åker runt till fållorna och noterar tillväxten, så att han kan bestämma i vilken ordning betena ska användas.

Mycket inspiration kommer från Storbritannien och Nya Zeeland. Med förbättringar har betesproduktionen fördubblats från 5 till 10 tackor per hektar. Tomas presenterade olika verktyg som hjälper honom att bedöma betets tillväxt och kvalitet. Så småningom får man en blick för hur många kg torrs substans ett bestånd ger men dessa verktyg är värdefulla när man ska kalibrera sig. Betesplattan ger ett samlat mått på betets höjd och densitet medan betesstickan endast möter beteshöjden. Målet är att släppa på djuren i en fålla när beteshöjden är 8 cm och sedan låta dem beta ner till 4 cm. Det är viktigt att anpassa betestrycket efter betets tillväxttakt, dvs. att ha flera djur per ytenhet när tillväxten är som störst. När tillväxten avtar framåt hösten kan arter som klarar sen tillväxt vara värdefulla komplement, t.ex. cikoria och foderraps.

Dagen avslutades med att rådgivare Marlene Lindenthal, HS Konsult gav glimtar från den studieresa till Nederländerna som hon tillsammans med 13 andra svenskar deltog i under juni 2024 (s. 5). Hon poängterade att man i Nederländerna ofta mäter mjölkproduktionen per hektar i stället för per år. Finns det baljväxter i vallen kan mjölken marknadsföras som ”biologisk mångfalds-mjolk”. Vidare visades exempel på hur man på vissa ytor senarelägger skördetidpunkten för att gynna fågellivet.

Nilla Nilsdotter-Linde, SLU, Inst. för växtproduktionsökologi, tel: 070-662 74 05, e-post: nilla.nilsdotter-linde@slu.se

Det finns många utmaningar i effektiv betesproduktion:

- Hur mycket växer betet (kg ts/dag)?
- Hur styr jag betestillväxten med gödsling, speciellt kväve?
- Hur gör jag när betet växer för mycket?
- Hur gör jag när betet växer för lite?
- Hur kan jag minska risken för parasitangrepp?

För att nyttja betet optimalt behövs ett bra sätt att följa tillväxten i varje fålla. Detta utgör grunden för att använda fållorna i rätt ordning och samla kunskap och erfarenhet om hur man använder betet effektivt. Fållorna används utifrån hur de växer och hela systemet är byggt för att lätt kunna flytta djur mellan fållor.

Skydda ditt värdefulla ensilage med Safesil

SALINITY AB
031 - 309 25 00
info@salinity.com
order@salinity.com

Safesil tillverkas i Falkenberg och finns i flera olika varianter noga anpassade för svenska förhållanden.

safesil®
Ett svenskt ensileringsmedel

EGF 2024 med Young Farmers Tour till Nederländerna

Den holländsk-flamländska föreningen för gräsmarker och fodergrödor (NVWV) anordnade den 30:e kongressen för European Grassland Federation (EGF) i Leeuwarden, Nederländerna den 9–13 juni 2024, med temat *Varför gräsmarker?* Utöver föredrag och postersessioner ingick intressanta studieresor och sociala aktiviteter som gav fina utbyten av idéer mellan forskare, praktiker och intressenter från många olika länder. Tillsammans utforskades gräsmarkernas mångfacetterade roller och innovativa lösningar på de utmaningar de står inför diskuterades.

EGF 2024 med föredrag från Sverige

Kongressen lockade 325 deltagare från 32 länder. Redan dagen före samlades 127 betesintresserade deltagare från hela Europa för en extra heldag anordnad av EGF:s arbetsgrupp för bete. Evenemanget öppnades av Dr. Agnes van den Pol-van Dasselaar, ordförande för EGF. Kongressen kretsade kring frågan om gräsmarker är viktiga, och i så fall varför? Det vetenskapliga programmet var uppdelat i fem huvudsessioner:

- VAD: Vilken roll spelar gräsmarker för livsmedelssäkerheten?
- HUR: Hur balanserar vi ekosystemtjänster?
- VILKA: Vilka metoder kan användas för att övervaka, utvärdera och styra gräsmarksskötseln?
- VAR: Var ska vi fokusera på vilka ekosystemtjänster?
- VEM: För vem är gräsmarker viktiga?

Under det avslutande temat höll Anna Carlsson, Skogsgård, tidigare ordförande för Svenska Vallföreningen, ett mycket uppskattat föredrag med efterföljande diskussion på temat *Putting grassland at the heart of animal farming*. Hon beskrev gräsmarkernas viktiga plats i fyra olika system hemma på gården; vallodling på åker, bete på åker samt bete på naturbetesmarker och i naturreservat.

Anna Carlsson var inbjuden till EGF 2024 för att hålla föredrag om gräsmarkernas betydelse ur lantbrukarens perspektiv.

Fjorton "unga" från Sverige på turné i Nederländerna

Fjorton unga svenska bönder, rådgivare och studenter deltog i Grazing4AgroEcology:s Young Farmers' Tour i Nederländerna. Även en journalist anslöt till gruppen på totalt 46 personer. Ett ambitiöst program hade arrangerats där första dagen ägnades åt en workshop om bete med presentationer följda av grupparbeten. Tre mjölkgårdar i Friesland och norra Holland besöktes samt CRV:s Dairy Breeding Center och en kommersiell mjölkgård som experimenterade med innovationer från Lely. Nedan följer några reflektioner från deltagarna.

Xenia Vincze, husdjursrådgivare HIR Skåne, Kristianstad – Under Young Farmers' Tour fick vi se en bredd från högteknologiska lösningar till mindre, extensiva produktioner. Det alla hade gemensamt var att de hade en klar strategi för

Foto: Ebba Hellstrand

vallodling och bete, men förvaltade den på olika sätt. Det ökade min förståelse för att det finns flera vägar till en lönsam produktion så länge det finns ett brinnande intresse för det man tror på. På studieresan deltog rådgivare, lantbrukare, elever och lantbruksintresserade från sju olika länder. Det gav möjlighet till ett stort kunskapsutbyte där man fick inblick i olika förutsättningar runtom i Europa. Jag ser fram emot nästa resa som går av stapeln våren 2025 på Irland och rekommenderar det starkt för alla lantbruksintresserade som vill vidga sina vyer!

Foto: Nilla Nilsson-Linde

Ett stort gäng svenskar deltog på Young Farmers Tour 2024 och inför motsvarande resa till Irland 2025 är intresset ännu större.

Ebba Hellstrand, växtodlingsrådgivare HS Konsult, Uppsala – Det jag tar med mig från resan är hur mycket mer Nederländerna jobbar med att utnyttja betena maximalt jämfört med i Sverige. Stripbete eller rotationsbete skulle kunna användas i betydligt större utsträckning även här hos oss. Genom att låta korna kontinuerligt få nytt bete får de högkvalitativt foder och betena kan utnyttjas mer effektivt. Det är ju betydligt billigare dessutom att låta korna hämta sin egen mat jämfört med att vi ska skörda, lagra och slutligen utfodra dem. Det som krävs är en noggrann planering och troligen mer jobb genom flytt av djur och stängsel.

Ellen Torstensson, lärare på Munkagårdsgymnasiet, Tvååker – Det var en väldigt trevlig resa som vi fick i Holland och det var min första gång att delta på EGF. Studiebesöken var givande där Lely Exos – ett spännande koncept med direktutfodring av fräscht gräs klippt med en självgående robot – utmärkte sig lite extra, tyckte jag (<https://www.lely.com/exos/>). Coolt att få se något nytt som många inte har och roboten fungerade förvånansvärt bra, sa lantbrukaren. Många nya kontakter skapades under dagarna.

Forts. nästa sida

Lely Exos system med robot för direktskörd av vall och leverans på foderbordet drog till sig stort intresse. Foton: Ellen Torstensson

Lucas Bertilsson, Hagshult, Skillingaryd

– Det jag tyckte var väldigt intressant var det här nya betes-systemet som de hade. Jag tror verkligen det skulle funka här i Sverige också. Vi har redan en variant på det på vår gård hemma. Vet även andra som satt det i system. Tyckte även att det var intressant att de hade så gamla vallar, att de i regel inte bryter vallarna alls så ofta som vi gör här i Sverige. Då har de ju därmed inte heller mycket klöver. Även

Lely Exos var väldigt häftig att se. Sedan fungerade resan bra rent logistiskt. Sättet att träffas var väldigt roligt och det gick ganska snabbt att lära känna folk. Tack så mycket för möjligheten och initiativet!

Madeleine Rapp, reporter Jordbruksaktuellt, Örebro

– Intressant resa med många insikter om likheterna och skillnaderna mellan mjölkproduktionen i Sverige och Nederländerna och hur man arbetar för att främja betesdriften. Det finns lika många strategier som det finns lantbrukare, men utmaningarna för lantbrukare här och i Friesland är liknande. Att sprida kunskap till unga lantbrukare och rådgivare och inspirera dem tror jag är jätteviktigt, men jag tror även att man behöver hitta sätt att engagera både livsmedelsbranschen och konsumenter för att driva verklig förändring och vända den negativa trenden med minskande betesmarker.

Nilla Nilsdotter-Linde, SLU, Inst. för växtproduktionsökologi, tel: 070-662 74 05, e-post: nilla.nilsdotter-linde@slu.se

Lästips:

Carlsson, A.C., Nilsdotter-Linde, N. & Carlsson, H.A. 2024. Putting grassland at the heart of animal farming. Grassland Science in Europe 29, 862-870.

På EGF:s hemsida <http://www.europeangrassland.org/> hittar du rapporten "Grassland Science in Europe" – volym 29 med alla konferensuppsatserna, <https://www.egf2024.com/wp-content/uploads/2024/06/EGF2024-Final.pdf>

Boka redan nu!

Sommarmöte 2025 i Halland 17–18 juli – Ullared

Programmet bjuder på besök hos f.d. Vallmästare, ekologiskt och konventionellt, mjölk- och köttproduktion samt kulturella inslag.

Halländska Vallföreningen hälsar Välkommen!

Vallkonferens 2026

Boka datum redan nu! **3–4 februari** i Uppsala.

Kampanjer för din grovfoderproduktion

Vi har just nu fina erbjudanden på ensileringsmedel, sträckfilm, plan-silofilm, nät och garn.

Kontakta din Lantmännen-säljare eller köp via vår e-handel.

Erbjudandena gäller till och med 28 februari 2025.

Lantmännen

Säkra nästa års grovfoder

Bevarar
näringen i
ensilaget

SiloSolve FC
Effektivt skydd mot varmgång

SiloSolve MC
Dubbelt skydd mot klostridier

SiloSolve OS
Extra skydd till det översta lagret

**SVENSKA
FODER**